

FOLKEKIRKENS MISSION

Sammenfatning

Rapport

Evaluering af Folkekirkens Mission

februar 2000

af Liselotte Malmgart
cand.theol, ph.d. studerende

Folkekirkens Mission
Nørregade 14, 6070 Christiansfeld
tlf: 7456 2233, e-mail: fkf@fkf.dk

Evaluering af Folkekirkens Mission

februar 2000 (sammenfatning)

Denne sammenfatning er en forkortet udgave af en udarbejdet evalueringsrapport om Folkekirkens Mission på 19 sider. Der er desuden udarbejdet fem bilag på i alt 31 sider, der udgør rapportens dokumentation. Den fulde rapport og bilagene kan rekvireres hos: Folkekirkens Mission, Nørregade 14, 6070 Christiansfeld, tlf: 7456 2233, e-mail: fkm@fkm.dk.

1. Forhistorie

Folkekirkens Mission (FKM) er etableret i foråret 1997 som et treårigt pilotprojekt for at intensivere arbejdet i Folkekirkelig Afdeling under Dansk Missionsråd, der har eksisteret siden 1965.

Formålet er ifølge vedtægternes §1 ”at styrke kendskabet til og deltagelse i kirkens mission i hele det folkekirkelige netværk.”

Bag FKM stod ved pilotprojektets start følgende folkekirkelige missionselskaber og organisationer (forkortelser angivet i parentes): Brødremenighedens Danske Mission (BDM), Dansk Armeniermission (DAM), Dansk Ethioper Mission (DEM), Dansk Santalmission (DSM), Den Danske Israelsmission (DIM), Det Danske Missionselskab (DMS), Den Nordiske Kristne Buddhistmission (NBM), KFUM og KFUK's Internationale Udvalg, Kherwaramissionen, Spedalskhedsmissionen og Sudanmissionen. I løbet af forsøgsperioden har tre missionselskaber forladt samarbejdet: DIM (fra 1.1.2000), DEM (fra 1.1.2000) og DAM (fra 1.1.2001). To selskaber, DSM og DMS, er med virkning fra 1.1.2000 fusioneret under navnet Danmission.

FKM ledes af FORUM, der består af en repræsentant fra hver medlemsorganisation og en repræsentant for stiftsudvalgene for ydre mission. FORUM vælger en formand, der også er formand for en styringsgruppe, som udgøres af fire personer udpeget af FORUM samt repræsentanten for stiftsudvalgene. Den valgte formand, sognepræst Helle Christiansen, er valgt udenfor FORUM og repræsenterer ikke et bestemt missionselskab.

På et møde i oktober 1997 blev pilotprojektets forsøgsområde (betegnet som indsatsområder) udpeget til at være Århus Stift, Fyens Stift og Gjellerup Sogn ved Herning. I januar 1998 blev også Nørrebro provsti i Københavns Stift udpeget.

Den tre-årige forsøgsperiode begyndte 1.8.1997 og slutter til 1.8.2000. Denne evaluering har fundet sted i efteråret 1999 med hovedvægt på perioden november-december 1999. Der evalueres således på et forløb, der har strakt sig fra sensommeren 1997 til efteråret 1999. Evalueringen bygger på skriftligt materiale fra FKM og samarbejdspartnerne bag FKM samt en række personlige samtaler. Der er desuden gennemført en spørgeskemaundersøgelse i indsatsområderne samt blandt stiftspræster og stiftsudvalg over hele landet

2. Forløb

2.1. Medarbejdere

Sekretariatet for FKM blev placeret i Ydre Missions Hus i Christiansfeld og er blevet udgjort af: leder, cand. theol. Lars Nielsen, ansat 1.8.1997 i en fuldtidsstilling; landskonsulent, cand. theol. Susanne Bach Kristensen, der har arbejdet på fuld tid fra april 1998 til januar 2000; lærer Kate Ladekjær, ansat som fuldtids ungdomskonsulent fra 1.8.1997 til 1.3.1999, en del af stillingen blev udgjort af konsulentfunktion for Konfirmand Aktion; cand. theol. Bente Hjul Johannessen overtog 15.4.1999 denne funktion i en halvtidsstilling. Desuden blev kontorsekretær Irene Nielsen ansat på deltid 1.8.1997 med opgaver for FKM og for Konfirmand Aktion.

2.2. Indsatsområderne

Hovedindsatsen i **Århus stift** har været et samarbejde med en arbejdsgruppe, der repræsenterer tre provstier på Djursland, et samarbejde med stiftsudvalget for ydre mission samt afholdelsen af to kirke-skole-uger, i Brabrand januar 1999 og i Skjoldhøj kirke i Århus januar 2000.

Arbejdsgruppen på Djursland har konstitueret sig som "Folkekirkens Mission på Djurs-Mols", og har engageret sig i to missionsprojekter. FKM har her haft en form for konsulentfunktion, dels deltaget i arrangementer og dels ydet praktisk hjælp med konkrete arbejdsopgaver. Den lokale arbejdsgruppe opfatter det som en fordel at arbejde under navnet "Folkekirkens Mission". Det har betydet større åbenhed, end hvis man kun arbejdede i tilknytning til et enkelt missionselskab. FKM har fået en positiv kontakt til biskop Kjeld Holm, der bl.a. har medført, at der er udsendt materiale om FKM gennem stiftskontoret til stiftets præster og menighedsråd. Også stiftsudvalgets opfordring til at markere "Folkekirkens Missions Søndag" i september 1999, på Dansk Missionsråds kollekt dag, blev udsendt gennem stiftskontoret. I sit brev henviser stiftsudvalget til FKM som ressource mht. taler og udstillinger. Stiftsudvalget har besluttet igen at opfordre til en lignende Missions Søndag den 8. oktober 2000.

- Djurs-Mols projektet har været en afprøvning af samspillet mellem den udefrakommende ekspertise i form af FKM/selskaberne og et lokale netværk, der har givet såvel positive som negative erfaringer. Forbruget af (medarbejder-)ressourcer i FKM og missionselskaberne har imidlertid været store i forhold til de opnåede resultater.
- Udover Djurs-Mols projektet har arbejdet i Århus Stift været koncentreret om samarbejdet med stiftsudvalget for ydre mission og afholdelsen af to kirke-skole-uger.

I **Fyens Stift** er der ligeledes blevet afholdt to kirke-skole-uger, i Fredens Kirke i Odense i oktober 1998 og i Svendborg i november 1999. Begge arrangementer har haft succes og har givet mulighed for at præsentere mission for mange mennesker, fortrinsvis unge. Der har ikke været en opfølgning af de opnåede kontakter for at fastholde den eventuelle interesse for mission, som er skabt. Øjensynlig har meget af energien og interessen hos såvel sognene som FKM været koncentreret om planlægningen og udviklingen af det tværkulturelle samarbejde i Odense med start i efteråret 1999, hvor 28 sogne og 2 provstier samarbejder med DMS/Danmission. Lars Nielsen har deltaget i den gruppe, der gennem tre år har arbejdet med planlægning og iværksættelse af projektet, som der er skabt god opmærksomhed om.

I forbindelse med stiftsudvalgets 25-års jubilæum på Fyn i september 1999 hjalp FKM med tilrettelæggelse af projektet "Tænd et lys - byg en kirke", som var en opfordring til alle sogne om at lave indsamling og købe lys til fordel for kirkebygging i Tanzania. Salget af lys formidles gennem FKM og 74 fynske sogne har vist interesse for at være med.

- "Tænd et lys - byg en kirke" er et eksempel på, at FKM har haft en konsulentfunktion i forhold til stiftsudvalget, der har været ansvarlig for og opfordret til deltagelse i projektet.
- I Fyens Stift har FKM været involveret i vellykkede arrangementer, der "åbner døre" i form af to kirke-skole-uger og projektet "Tænd et lys - byg en kirke", men der har ikke været en opfølgende kontakt for at forsøge på at udbygge den udviste interesse for mission til et egentligt engagement.

Der har været meget få tiltag i **Nørrebro Provsti**, f.eks. er den såkaldte projektmappe ikke blevet udsendt her, bl.a. fordi det fra FKM's side blev prioriteret at afvente et samarbejde med den kommende stiftspræst, som blev ansat i foråret 1999. Der blev afholdt en kirke-skole-uge i Brorsonskirken i oktober 1999.

Kontakten til **Gjellerup Sogn** blev indledt pga. henvendelse fra en gruppe mennesker, der gerne ville arbejde sammen på sogneplan. Resultatet blev oprettelsen af "Folkekirkens Mission i Gjellerup" som en lokal konkretisering af samarbejdet mellem missionselskaberne i FKM.

De ansatte i FKM har haft en form for konsulentfunktion i forhold til den lokale arbejdsgruppe, bl.a. i et provstivolontørprojekt. Der har desuden været afholdt en kirke-skole-uge i januar 1999.

- I Gjellerup har FKM-begrebet givet mulighed for samarbejde mellem lokale kræfter med baggrund i tilhørsforhold til flere forskellige missionselskaber. FKM har så at sige skabt et mødested for folk med interesse for mission.

Udenfor de valgte indsatsområder har FKM også været aktiv i **Vejle**, bl.a. med afvikling af en kirke-skole-uge i januar 1998. I 1998-99 har Vejle provsti haft et volontørprojekt i samarbejde med BDM, inspireret af det tilsvarende projekt i Gjellerup.

- Volontørprojektet er et eksempel på, hvordan FKM ved at have kontakter til forskellige lokale projekter kan formidle ideer og praktisk erfaring.

2.3. Opgaver

De såkaldte **kirke-skole-uger** er informationsarrangementer med deltagelse af 4-6 missionselskaber, der er rettet fortrinsvis mod børn og unge fx. konfirmander. FKM har i denne forbindelse udviklet konceptet ”Jorden Rundt”, som er bygget op med en fælles indledning og afslutning i kirken, hvor imellem deltagerne sendes en tur jorden rundt med besøg i forskellige verdensdele = de enkelte missionselskabers stande med diverse aktiviteter og orientering.

Den første ”Jorden Rundt” blev afviklet i Vejle i januar 1998. Herefter er der gennemført kirke-skole-uger i Odense oktober 1998, Gjellerup (Herning) januar 1999, Brabrand (Århus) januar 1999, på Nørrebro oktober 1999, i Svendborg november 1999 og i Århus januar 2000. Der er planlagt yderligere to kirke-skole-uger i foråret 2000 og en i efteråret 2000.

- Generelt har kirke-skole-ugerne været en aktivitet, der er blevet positivt modtaget og har præsenteret mission for mange mennesker, først og fremmest børn, lærere og præster.
- Der har manglet en højere grad af planlægning omkring, hvordan FKM i samarbejde med den lokale arbejdsgruppe kan følge op på de kontakter, der er skabt med henblik på at engagere enkeltpersoner eller menigheder yderligere i missionsprojekter.

Konfirmand Aktion er et projekt, der gennemføres i samarbejde mellem først og fremmest FKM, Folkekirkens Nødhjælp, Folkekirkens Pædagogiske Institut. Her tilbydes præster undervisningsmateriale om mission og 3.verdenslande i tilknytning til et udvalgt missionsprojekt. Sekretariatsfunktionen ligger hos FKM. Projektet har siden starten i 1995-96 været en succes med en støt stigende tilslutning, som generelt vurderes meget positivt blandt deltagende præster.

- Med antallet af tilmeldte præster til Konfirmand Aktion har man nået og overgået det mål, der på forhånd var fastsat.
- Styringsgruppen for Konfirmand Aktion har på sit seneste møde i december 1999 stærkt fremhævet, at man anser Folkekirkens Mission for den bedst mulige måde at kanalisere samarbejdet omkring dette projekt på.

Foranlediget af en henvendelse i efteråret 1998 fra Årsmødeudvalget for IM- og KFUM og KFUK-skoler i Danmark har FKM deltaget i udformningen af et missionsprojekt, der blev afviklet i forbindelse med **Aktionsdag Global Mission** på skolerne 27. oktober 1999. Der deltog 27 skoler, fortrinsvis efterskoler, i Aktionsdagen, og Årsmødeudvalget og FKM har bestemt, at det skal gentages i 2000.

- Aktionsdagen Global Mission er endnu et eksempel på, at FKM har påtaget sig en konsulentfunktion, hvor der formidles inspiration, praktisk kontakt og valgmuligheder.

FKM har med Lars Nielsen haft en konsulentfunktion i to nedsatte arbejdsgrupper i tilknytning til **stiftsudvalgene** for ydre mission i henh. Århus og København i forbindelse med udarbejdelse af forslag til ny struktur og nye vedtægter samt i København arbejdsbeskrivelse for en stiftspræst for mission. Lars Nielsen og Susanne Bach Kristensen har desuden deltaget i møder i flere stiftsudvalg og **provstikomitéer** udenfor indsatsområderne

- Stifts- og provsti-opgaver må betragtes som led i arbejdet med at opbygge lokale netværk, der kan gå videre med at inspirere og formidle et engagement i mission.
- FKM medvirker til, at der dannes et landsdækkende netværk mellem stiftsudvalg og provstikomitéer, der giver basis for udveksling af erfaringer og idéer.

2.4. Økonomi

Et af ønskerne med oprettelsen af FKM var at forøge de økonomiske bidrag fra Folkekirken menigheder til missionselskabernes arbejde, både gennem kollekter og gennem lokale indsamlinger til afgrænsede projekter, bl.a. ved at enkelt sogne eller provstier indgik en kontrakt med et missionselskab om årligt at indsamle et aftalt beløb til støtte for et konkret missionsprojekt. FKM har derfor udarbejdet en ”projektmappe” til udsendelse i sogne og provstier, der præsenterer 14 potentielle indsamlingsprojekter. Det er kun lykkedes at indgå ganske få aftaler om sådanne projekter. Det skal hertil siges, at det udsendte materiale syntes at forudsætte en parathed til engagement, som ikke er tilstede i menighederne generelt.

I forbindelse med evalueringen har generalsekretær Birger Nygaard fra Dansk Missionsråd udarbejdet en økonomisk vurdering af FKM. Her følger en kort opsummering af denne vurdering:

- FKM's indsats i de to projektstifter har ikke resulteret i et større økonomisk udbytte i perioden fra 1995 til 1998 i form af forøgelse af kollekter eller indsamlinger til missionselskabers arbejde, hverken med hensyn til det indsamlede beløb eller med hensyn til antallet af sogne, hvor der samles ind. Indtægtsbilledet for 1999 ligner foreløbigt mønstret fra 1998.
- Det synes at være meget vanskeligt at få sogne uden en traditionel missionsindsamlingstradition til at iværksætte missionskollekter.
- Kun projektet ”Tænd et lys - byg en kirke” i Fyens stift synes at have rejst nye, betydelige midler fra både gamle kollekt-sogne og nye sogne uden nogen traditionel tilknytning til mission.

3. Forventning til fremtiden

Et af spørgsmålene i forbindelse med evalueringen har været forventninger og ønsker til FKM's fremtidige struktur og arbejdsopgaver.

Der er et ønske om, at arbejdsopgaverne i fremtiden bør have koordinerende og informerende karakter. Samtidig ses FKM af de fleste som den naturlige platform og samarbejdspartner for større, landsdækkende opgaver. Udover dette er der, både blandt samarbejdspartnerne og i Folkekirken, en meget afventende holdning til, hvilke arbejdsopgaver FKM kan påtage sig i fremtiden, og der peges på få konkrete opgaver.

De fleste mener, at Folkekirken (via stiftsudvalgene) i højere grad skal være repræsenteret i arbejdsfællesskabet omkring FKM, og at der i den forbindelse skal betales en form for kontingent. Der er blandt stiftsudvalg og provstikomitéer en generel positiv interesse for dette, selvom enkelte ikke viser interesse herfor.

- Det vil være en fremtidig opgave at udarbejde en eller flere modeller til, hvorledes stiftsudvalg, og eventuelt også provsti-komitéer, kan få en tættere tilknytning til FKM.
- Det vil være vigtigt, at et sådant forslag indeholder så præcise økonomiske beregninger som muligt vedrørende et eventuelt kontingent.

Der peges fra flere sider på, at FKM bør åbne for differentieret medlemskab med et basismedlemskab, hvorefter hver enkelt medlem kan vælge at deltage i og bidrage økonomisk til bestemte aktiviteter.

- Differentieret medlemskab er afgjort en tanke, som bør overvejes og som der bør opstilles konkrete modeller for. En model for differentieret medlemskab kræver en definition af, hvad der betragtes som FKM's ”kerneydelse”, som alle medlemmer skal bidrage til, og hvad der må betragtes som supplerende projekter.

4. Vurdering

Blandt samarbejdspartnerne i Folkekirken gives udtryk for en opfattelse af, at FKM-navnet har en tydelig signalværdi i forbindelse med præsentation af aktiviteter og projekter på lokalt plan, fordi det er et navn, som i høj grad ”forklarer sig selv” og hvad sagen drejer sig om. I samarbejdsrelationer på stiftsplan vurderes det som positivt at samarbejde med en paraplyorganisation som FKM. Der er meget stor forskel på, hvorvidt det vurderes, at FKM er blevet et kendt begreb i Folkekirken eller ej, og der kan derfor ikke gives et entydigt svar på dette spørgsmål. Også nytteværdien af

FKM er der særdeles blandede holdninger til. Det må her fremhæves, at det materiale, som FKM har sendt ud, generelt vurderes positivt, selvom det ikke umiddelbart har medført et engagement i et konkret projekt.

Det må konkluderes, at:

- FKM har haft enkelte konkrete resultater i arbejdet med at skabe interesse for mission i Folkekirken, men man kan ikke pege på, at FKM skabt et væsentligt større engagement i mission i Folkekirken menigheder.
- De forholdsvis gode erfaringer med FKM som paraplyorganisation på stiftsplan og provstiniiveau samt som konsulent i forhold til andre projekter synes at indikere, at grundidéen i FKM fortsat er rigtig: at der er brug for en samlet platform som udgangspunkt for kontakt mellem missionselskaber og Folkekirken netværk. Her må en generel positiv holdning og interesse hos stiftspræster og enkelte biskopper også fremhæves.

Med henvisning til afsnit 2.4. må det konstateres, at der ikke i særlig høj grad har vist sig økonomiske resultater af FKM's arbejde.

Det må konkluderes, at:

- De økonomiske resultater lever ikke op til de mål, der var blevet stillet i udsigt.
- På kortere sigt er det ikke sandsynligt, at FKM i væsentlig grad kan ændre indsamlingsmønstret i forhold til mission i Folkekirken.

Det ser ud til, at FKM kan skabe en kontakt ind i Folkekirken på visse niveauer, bedst der hvor det sker i sammenhæng med et tilbud om en konkret aktivitet, der har været afpasset efter modtagernes behov, og i flere tilfælde som et indirekte tilbud, der går gennem en lokal forankring. Der er et problem i forhold til flere af de gennemførte projekter mht opfølgende kontakter. Der er i flere sammenhænge givet udtryk for, at disse projekter "åbner døre for mission". Det hjælper bare ikke ret meget, hvis ikke FKM, missionselskaberne eller et lokalt netværk prøver på at komme ind af de døre.

Det må konkluderes, at:

- FKM har fungeret relativt svagt i forhold til den direkte henvendelse til enkeltsgogne, der ikke har været formidlet af et lokalt netværk (udsendelse af diverse breve og foldere).
- FKM kan ikke betragtes som et videre effektivt redskab, når det drejer sig om at samle penge ind i sognemenigheder til missionsarbejde.
- FKM har fungeret godt i de situationer, hvor der er udført en konsulentfunktion i forhold til lokale initiativer, ved med baggrund i sit netværk og kendskab til missionselskaberne at pege på muligheder for engagement i relation til missionsprojekter (fx. Aktionsdagen Global Mission; "Tænd et lys - byg en kirke" på Fyn).
- FKM har ydet en positiv, fremtidsrettet indsats ved at deltage i de to arbejdsgrupper, der har arbejdet med forslag til nye vedtægter for stiftsudvalg for mission i Århus og København.

Man må stille sig skeptisk overfor, hvorvidt en direkte henvendelse til sognene er den rette vej frem for FKM med henblik på at fremme interessen for mission i Folkekirken. Det vil i højere grad blive som ressource- og konsulentfunktion i forhold til stiftsudvalg, provstikomitéer og stiftspræster, FKM vil kunne hjælpe til at "sætte mission på menighedsrådets dagsorden".